СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 79. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 6-го квітня 1939. No. 79. Jersey City, N. J., Thursday, April 6, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

У ВАШИНГТОНІ СТУДІЮЮТЬ ПОЗИЦІЮ АНГЛІЇ

ВАШИНГТОН. — Американські журналісти з Вашингтону доносять, що департамент стейту пильно студіює теперішню політику Англії, яка, як відомо, дала обіцянку Польщі, що вразі нападу Німеччини, піде їй на поміч. Готовість Англії боротись за цілість східних держав, насторожує уважно знавців департаменту стейту. Вони порівнують теперешну англійську гововість боротись за Польщу з минулорічною готовістю боротись за Чехословаччину і приходять до заключення, що не треба виключати, що в останній квилі Англія таки відступить від війни. „Бо склад Польщі не дуже ріжниться від складу бувшої Чехословаччини", говорять в Ню Йорк Таймсі з 5 квітня ц. р. журналісти Джозеф Алсоп і Роберт Кінтнер. „Внутрі Польщі", говорять вони, „є такі самі меншини, — українці на полудні, а німці на Поморі і в північних провінціях — і вони можуть помогти Гітлерові розірвати цей край".

РОЗПОЧАЛИ АКЦІЮ ПРОТИ НЕВТРАЛЬНЕСТЕВОГО АКТУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатський комітет заграничних справ, під головуванням сенатора Питмена, розпочав акцію, щоб уневажнити невтральнестевий акт, який забороняє урядові втручатися у яку небуть війну. Питмен заявив, що щоб засягнути опінії від ріжних людей, він буде покликати видніших людей з ріжних сфер і ріжних стейтів. Як перших свідків в тій справі покликано бувшого секретаря стейту, Стимсона і Бернарда Баруха. Оба вони вже передтим заявились проти невтральнестевого акту. Сам Питмен є теж проти нього.

ПРОТИ ВТРУЧУВАННЯ ДО ВІЙНИ.

ЧЕЙПЕЛ ГИЛ (Норт Каролайна). — Нюйорський банкер Лоренс Деніс, на дебаті в університеті Норт Каролайни заявив, що американські так звані „лiберали" і більшість преси, хоче загнати Америку до війни, за такі справи, які цілком її не обходять, а саме, щоб стримати вбогі нації від їх політичних аспірацій. Денис говорив, що ці американські „ліберали" таврують інших за ті самі проступки, які поповнювали американці. Наприклад, вони таврують японців за „замкнення дверий" в Азії, а заразом Америка щільно замикає двері в Америці. Також вавруют Гітлера і Мусолінія за територіяльну експанзію. А Америка те саме зробила з Мексиком, та іншими краями. Вбогі нації переконані, що вони мають рацію, говорив Денис. А це додає їм сили. Крім того вони узброєні, а „насичені" нації слабі.

КРИТИКА НА АДРЕСУ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Радний дільниці Квінс, Бурк, виголосив гостру критику на адресу Світової Вистави. Він говорив, що в останніх часах заряд цеї вистави виключно думає про бизнес і про матеріяльні приходи. А коли так, говорив Бурк, то чому не наложити податків на ціле те приватне підприємство? Замісць оподатковувати всі ці бизнесові підприємства, заряд міста виконує Виставовій Корпорації багато даремних робіт. Говориться загально, каже далі Бурк, що ця Вистава має виховне значіння. Коли ж бо в останніх часах заряд заанґажовує такі сторони, які готові внести деморалізацію, а не виховання. „Я уявляю собі, яку то культуру ми всякнемо в себе від Селі Ренд (бурлескова танцюристка), „малого Єгипту", та дівчат з Балі", говорив Бурк.

ДІТЯМ ТРЕБА ПОЗВОЛЯТИ ГРИЗТИ РЕЧІ.

НЮ ЙОРК. — На зїзді дентистів д-р А Мартин виголосив доклад, в якім сказав, що зле роблять ті родичі, які немовлятам забороняють пхати до рота предмети й жувати їх. Це потрібне для дітей і вони роблять це ведені здоровим інстинктом. Бо в той спосіб вони натирають ясна і прискорують ріст зубів.

ПРИДУМАЛИ ЗНАМЕНИТУ ҐАЗОЛІНУ.

БАЛТІМОР. — На зїзді хеміків дав доклад д-р Е. Еґлоф і сказав, що вченим вдалось придумати новий спосіб проготування ґазоліни, від якого ґазоліна дістане два рази більшу силу від найкращої теперішної ґазоліни. В той спосіб заощадиться половину теперішного ґазолінового запасу та продовжиться його на подвійний протяг часу.

БОМБУВАННЯ МІСТ НЕПРАКТИЧНЕ.

НЮ ЙОРК. — Повернувший до Ню Йорку американський амбасадор в Еспанії, Боверс, заявив перед журналістами, що бомбування міст в ціли заломання моралі людей, показалось зовсім непрактичне. Бо люди лиш в перших тижнях лякаються. Опісля привикають до небезпеки і це ще більше їх загартовує до витревалости на небезпеки.

ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Прага, в березні 1939 р.

Мадярщина своїми військами брутально напала на Карпатську Україну.

Славні сини Українського Народу — Українські СІЧОВИКИ — ведуть завзяту боротьбу з мадярською навалою, геройчно захищаючи землю, волю, честь і славу України.

В цій нерівній боротьбі гинуть кращі сини народу.

Сталося нове велике нещастя в житті України. Вороги наші зробили все для того, щоби Карпатська Україна не спромоглася вчасно орґанізувати свої збройні сили. Томуто ворожі війська окупують Українську Землю.

На території Словаччини, Моравії, Чехії та Румунії появилися українці-втікачі, які не мають ніяких матеріяльних засобів для життя і не мають потрібного одягу, притулку, харчів.

Серед цієї нової хвилі еміґрантів є й Січовики-герої, є діти, жінки, старці та хворі.

Святим обовязком усіх українців, деб вони не перебували й яких політичних переконань вони не були, допомогти цим утікачам. Необхідно й невідкладно зібрати гроші, одяг, взуття й т. п.

Кличемо усіх українців до найактивнішої, саможертвенної участи в цій акції.

Негайно виконаймо наш національний обовязок.

Збирайте кошти серед своїх знайомих і присилайте їх приложеною складанкою.

СЛАВА ГЕРОЯМ-СІЧОВИКАМ.

ВІЧНА ПАМЯТЬ І СЛАВА ПОЛЯГЛИМ.

СЛАВА УКРАЇНІ.

ЗА СЕКЦІЮ ІНЖИНІРІВ ТА ТЕХНІКІВ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ:

Інж. **ІВАН ОСТРОВЕРШЕНКО**

Інж. **ВАСИЛЬ ГОЛИК**

ЗА СЕКЦІЮ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ, ФАРМАЦЕВТІВ, ВЕТЕРИНАРІВ ТА МЕДИКІВ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ:

Мудр. ІВАН ОРТИНСЬКИЙ

Мр. Фар. ОСИП МАРТИНЕЦЬ

Мудр. МИХАЙЛО ЗАВАЛЬНЯК

Мудр. МИХАЙЛО ЄЛИВ

Мук. ВОЛОДИМИР ЯХНО

ЗА УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ:

ПЕТРО МАКАРЕНКО, голова; ЯКІВ ПИСАРІВ, скарбник; ВОЛОДИМИР МАРУНЯК, писар.

Число чекового конта 73093 („Українська Громада", Прага) з дописною „утікач".

ВБИЛИ АНГЛІЙСЬКОГО ПОСЛА.

Багдад (Ірак). — Згинув від автомобілевого випадку король Іраку Ґазі. Його наслідником став трилітній Фейзал II. Музулмани думають, що це англійці вбили їх короля. Тому товпа напала на британський консулят і вбила консуля Джорджа Монк Мейсона.

КООПЕРАТИВНА ФАБРИКА СВІЧОК.

Центросоюз відкрив фабрику свічок у Львові при вул. Потоцького 58. У фабриці працює 12 робітників. Річна продукція передбачує 12 вагонів свічок.

ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ ЛИСТИ НА ВОЛИНІ.

В Глинську на Рівенщині завдяки солідарній та однодушній поставі українських селян вибрано 19 українських радних та 1 поляка.

ЮВИЛЕЙ М. ВАСИЛЕВА.

Минає 60 літ діяльности композитора М. Василева, що тепер працює як диригент у чернигівському Драматичному Українському Театрі ім. Т. Шевченка. Василів співпрацював довгими роками з основоположниками українського театру Кропивницьким, Садовським, Саксаганським, Карпенком - Карим. Зеньковецького. Василів написав музику до пес „Ой не ходи, Грицю", „Дай серцю волю, заведе в неволю", „Наймичка" й інших. Тепер Василеві ладять ювилей.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В ШКОЛАХ ЮГОСЛАВІЇ.

В основних школах Югославії вчиться 1,422,833 дітей. З цього югославян 1,287,583, словаків 12,056, українців 3,451, німців 48,852, мадярів 42,875, інших народностей менше. (За „Рускими Новинами" з Р. Керестуру ч. 8.)

ОСЬ ПОЛЬСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ!

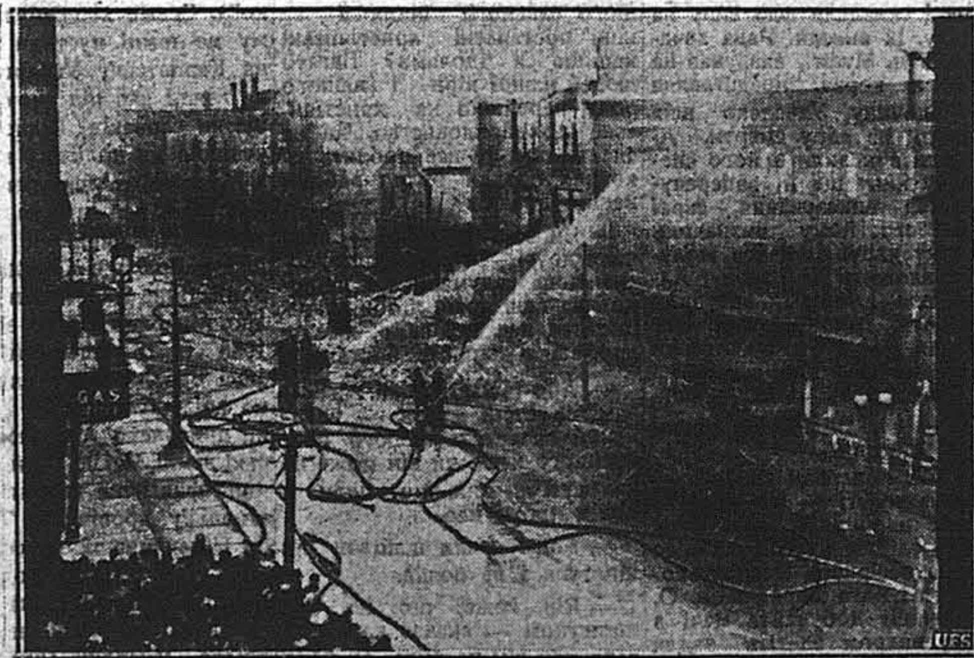
У „Роботніку", ч. 59 з 28-го лютого читаємо над відомим текстом П. А. Т. такий двошпальтовий наголовок: „Жебжонце дзєці. Тотальни ґлуд". Мова про Хуст. Ось польські соціялісти в одному ряді з ендеками в справі Карпатської України.

ПОЕЗІЯ ВМИРАЄ...

В 1938-му році в більших краях Европи й Америки вийшло шість разів менше книжок поезій, як у 1921-му році, а 9 разів менше, як 1913-го р.

ЗНОВУ МЕТРИКИ!

Окр. суд у Перемишлі підчас виїздової сесії в Судовій Вишні покарав о. Остапа Яхимовича, містоголову Філії „Просвіти" карою 6 місяців вязниці без завішення, тому, що в метриці написав „Гірковий" а не „Горкови".

ПОЖАР У САНДУСКІ

Пожар у бизнесовій дільниці міста Сандускі, в Огайо, знищив найбільшу департаментову крамницю в місті й шість інших бизнесових підприємств, спричиняючи шкоду, яку оцінюють на півтретя міліона долярів. Пожарні сторожі пятьох довколичних міст помагали місцевій гасити огонь.

СЛОВАЧЧИНА "ПОМИРИЛАСЬ" З МАДЯРЩИНОЮ

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — Підписано мадярсько-словацький договір, яким Мадярщина забрала від Словаччини українську територію, частину Пряшівщини. Таким чином Мадярщина побільшила своє населення від віденського присуду з 2. листопаду 1938 р. на 1,622,000 осіб. При останнім договорі Мадярщина забрала 40 українських сіл.

ПОЇХАЛИ НА „ПОРАДУ".

ВІДЕНЬ. — Словацький премієр Тісо й міністер справ заграничних Дурчинський прибули сюди в товаристві словацького посла до Берліна Чернака та начальника пропаґанди Маха. Ідуть вони до Берліна питати, що їм далі робити.

СЛОВАКИ ПРО „ЗАМИРЕННЯ".

БРАТИСЛАВА. — По підписанню мадярсько-словацької угоди говорив через радіо А. Мах, щоб вияснити населенню, що сталося. Сказав, що знову словаки мусіли заплатити за мир. Ствердив, що відступлені землі є дуже бідні, а більшість населення є українська, але Словаччина є така маленька, що вона не може позволити собі на такі відступлення. Це відступлення не пішло геройським шляхом, але, кінчив Мах, „судьба Европи є в руках Божих, а я вірю, що вкінці таки кожний нарід стане своїм власним господарем".

В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ ТЕРОР.

БРАТИСЛАВА. — Московські іміґранти подають, що мадярська влада ліквідує всією силою „українських самостійників". Кажуть, що до Румунії виїхала в якихсь таємних цілях якась українська делеґація та що до Букарешту перевезено много „карпаторусского золота". Також подають, що Румунія далі приймає утікачів з Карпатської України крім жидів.

ПОГОЛОСКИ ПРО О. ВОЛОШИНА.

ПРАГА. — Ходять слухи, що президент Карпатської України о. А. Волошин покинув Білгород і виїхав до Лондону.

СОВЄТИ І НІМЕЧЧИНА.

ВАРШАВА. — Вперто поширюють вістку, що в Стокгольмі ідуть від кількох днів переговори між представниками Совєтів і Німеччини. Кажуть, що Гітлер хоче тим робом розбити совєтсько-англійське зближення.

ЗРІКСЯ ЧЕСЬКОГО ВІДЗНАЧЕННЯ.

ВАРШАВА. — Польський сенатор Фудаковський звернув президентові давної Чехословаччини Гасі чеський ордер Білого Льва, яким його відзначено. Як мотив подав те, що чеський нарід не показав себе тепер гідним державної незалежности, а його провідники виявили себе підлими зрадниками свого власного народу.

СТАЛІН І „ЖИЗНЬ ЗА ЦАРЯ".

МОСКВА. — Московська опера виставила оперу Ґлінки „Жизнь за царя", яка тепер називається „Іван Сусанін". Основна тема остала та сама. Там де було слово „цар", співають тепер „родная страна" і „святая отчизна моя". Оперета дуже подобалась Сталінові й він, як пишуть, не щадив артистам оплесків.

В ДАНЦІҐУ ЗАВЕРУХА.

ДАНЦІҐ.— Перший раз за часів існування Польщі товпа напала в Данціґу на дім польського ґенерального комісаря та повибивала шиби в польськім телеґрафічнім уряді. Також подерто польські прапори.

ПОЛЬЩА З АНГЛІЄЮ.

ЛОНДОН. — Польща таки ввійшла в тісний оборонний союз з Анґлією. Ще угода не викінчена, бо вона торгується і хоче добути добрі умовини.

ОСТЕРІГАЄ ПОЛЬЩУ.

БЕРЛІН. — Весь німецький пропаґандивний апарат пущено в рух у тому напрямку, щоб відтягнути Польщу від англійської політики „окруження Німеччини". Націсти пишуть виразно, що якщо Польща піде з Анґлією, то її жде судьба Чехословаччини.

ІТАЛІЯ ІДЕ НА АЛЬБАНІЮ.

ЛОНДОН. — В урядових кругах рахуються з намаганням Італії загарбати Альбанію, яка до 1912 року була під Туреччиною, а в якій від 1928 р. панує король Зоґ. Альбанія була досі в сфері впливів Італії, але в останніх часах, як кажуть, хотіла навязати тісніші звязки з демократіями. Тепер Італія, ніби обороняючи свої грошеві інвестиції, хоче взяти Альбанію під свій „протекторат". Це певне, що Італія готується до евентуальної військової окупації.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗДІЛИЛИ

Комісія представників урядів Словаччини й Мадярщини, що зібралася для встановлення словацько-мадярської границі, вже скінчила свою роботу й подала до публичного відома подробиці. Протокол у цій справі, який є чистою формальністю, має бути зараз підписаний, себто границя має зараз стати обовязуючою. Ця границя вирішує долю не стільки Словаччини й Мадярщини, що долю українського населення й тому рішення комісії заслуговує на ближчу увагу.

Як говорить будапештенське донесення, рішення дає Мадярщині поправді все, чого Мадярщина домагалася. Вона додала цим рішенням до своїх посілостей ще 40 сіл з поверхнею 386 квадратових миль й 45,000 душ населення.

Нова окупація важна економічно, бо, забрана околиця це врожайні долини. До того між окупованими оселями є дві місцевості, що мають лічниче значіння. До того долиною ріки Ужа йде залізниця.

Через те окупація важна й з боку мілітарного. При її помочи Мадярщині буде лекше боронити своєї окупації, ніж без цеї окупації. До цього Мадярщина дістала довшу границю з Польщею, своєю союзницею, що теж має мілітарне значіння. Має це важне мілітарне значіння не так з огляду на загально-европейську ситуацію, бо, як звісно, Мадярщина належить до так званого антикомуністичного союзу тотарітарних держав, від котрого Польща, хоча теж полутоталітарна, стоїть осторонь, але з огляду на „льокальну" ситуацію, себто на заходи українського населення добути собі самостійну державу.

Легкість, з якою Мадярщині вдалося дістати назад у свої руки українські землі, розробляють мадярські апетити по дальші анексії: мадярські ревізіоністи не вдоволяються, як видно, цими здобутками, але хочуть забрати й цілу Словаччину, котру вони вважають за частину економічної одиниці, якою, на їх погляд, є вся долина Мадярщини.

Чи вдасться їм це, залежати буде, як досі, не стільки від самого відношення між Словаччиною й Мадярщиною, як від наставлення до цеї справи теперішньої диктаторки всеї центральної Европи, Німеччини. Як удасться Мадярщині захопити всю Словаччину, то вона й на цьому не скінчить, а піде забирати Семигород від Румунії. З огляду на величину цеї території, її великі німецькі кольонії, її положення на дорозі до експанзії Німеччини на схід, цей плян буде вже живо зачіпати німецькі інтереси й тому при тій нагоді може прийти до далеко йдучих ревізій німецько-мадярського відношення.

Не виключене й таке, що Мадярщина буде пожирати території довкола себе, які тільки дадуться, а накінець сама буде пожерта тою державою, яка це зможе зробити. Таке є правило джунґлів, а це правило в політиці царить тепер неподільно.

Трагедія Карпатської України

(З Праги для „Свободи").

Ще одна крівава рана на змученім тілі українського народа. Рана тим болючіша, що свіжа. Стільки надій, стільки завзяття, стільки захоплення, радощів, геройської посвяти, муравлинної праці — і все це разом, протягом кількох днів, стає руїною.

Наша „Срібна Земля'', золота мрія всіх українців знов у кігтях невблаганого ворога, тисячелітнього лютого гнобителя! Чи може бути більший смуток за наше невимовне горе? Жаль нашого народа тужить лісами й дібровами снігом завіяних Карпат, гнів нації громом розлягається на долинах і ґрунях, де ще відважні серця наших героїв кладуть спротив навалі гунської орди. Никне трава жалощами і дерево додолу верховіття своє похилило. Вітер буйний розносить гомін боротьби наших лицарів по гаях і лісах усієї України за Львів, за Київ і Полтаву, на степи Запорожжя, на Чорне море аж під гори Кавказькі, на Крим і на Кубань, де стояв колись тмутороканський бовван. І до тебе, Україно, в розсіянні суща, в Америці і на Далекім Сході, в степах Сібіру й Туркестану, та особливо в неволі московській, в тайґах і Соловках долітає сумна пресумна звістка з гір Карпатських про недолю найдорощої перлини в самоцвітнім намисті сум, печаль і розпач крає кожне щире серце українське, розтинає ножами обоюдними нашу душу, рве наші нерви, висушує мозок. І сліз немає в наших очах, бо хіба можна таке горе сльозами вилляти, чи же можна плачем виявити всю глибину наших почувань?...

Та глянемо холодним розумом на те, що сталося. Оцінимо обставини, як вони є в дійсности, щоб сказати, чия правда, чия кривда і які можуть бути вигляди на будучність. **Нема такого положення для людини і для нації з якогоб не можна було вийти з честю.**

Карпатська Україна від осени 1938 року почала будувати своє автономне життя в границях федеративної Чехо Словацької держави. Неначе світло маяка засяло для цілої української нації по всій земній кулі. Затрівожилися „сусідоньки люті" нашого народа — Польща і Москва. Згадала про своє давне панування над українським народом Мадярщина. Після Віденського арбітражу здавалося, що всі небезпеки минули. На претенсії Польщі й Угорщини з Берліна була дана рішуча відповідь, що границі Карпатської України, ухвалені Ріббентропом і Чіяном, **остаточні.** В цих словах була для нас **надія,** але ціж таки слова ввели нашого „словянського брата" у велику **спокусу.** Чехи рішили, що вже кінець турботам, що вони „державно-творча нація'' і що тому можна **притиснути** українців і словаків. Між Прагою і Хустом, **з вини Праги,** почалася безконечна тяганина. Навіть законно обраного українського сойму Прага не хотіла скликати, бо думала, що українцям цілком досить ґенерала Прхали. Словом повторилася політика старої Австрії, котра все „відкладала" рішення національної справи, поки аж не було запізно.

Який глузд був в цій дивовижній чеській політиці? Насамперед ворожість до автономії словаків та українців була подиктована **шкурницькими** мотивами: чеська бюрократія не хотіла кидати теплих місць своїх на Словаччині та Карпатській Україні. І була тут також **політична спекуляція.**

Чехи, що звикли за 20 років до великодержавної політики, не хотіли миритися з своїм підрядним положенням після подій в осени 1938 р. Всюди було чути слова, що мовляв „карта перевернеться'' і що Чехословаччина дійде до давньої сили в середній Европі. По давньому творилися **леґенди** про **„словянську Росію"**, яка, мовляв, тільки й думає, як би помогти своїм малим „словянським братам" і що до цього „Словянського бльоку" прилучиться також Польща і навіть Угорщина з Румунією!

Річ зрозуміла, що в такій концепції **не було місця для України,** бо Україна буде ворожа Москві та Польщі, отже йтиме проти „інтересів словянства''. Після перших днів проголошення автономної Карпатської України були між чехами люди, котрі розуміли своє положення острова в німецькім морі і почали були поважно трактувати українську справу в цілому, але скоро це минулося і ми були далі для чехів, як і раніше **„Русове"** (москалі) або **„Малорусове".** На Карпатській Україні Прага знов знайшла не український народ, а „український напрям", і вірила всяким вигадкам про штучність українського руху.

Феноменальна сліпота чеських політичних провідників вела чеську державу до загибелі. Напередодні розпаду Чехо-Словацької республіки чехи, замісць щирого й чесного порозуміння з українцями та словаками, спробували завести в Хусті й Братіславі **військову диктатуру.** Відомо, чим це скінчилося. **Чужа** рука прийшла мирити „братів словян". Тим то й жаль на чехів, що вони своєю політичною сліпотою не тільки свою державу знищили, а спричинилися також і до **руїни** Карпатської України. Чеська влада на Карпатській Україні перешкаджала нашим людям вести свою організацію протягом 20 років і навіть напердодні окупації Чехії, ґенерал Прхала не хотів дати зброї українцям, так, що довелося у чехів відбирати зброю силою. **В ненависти до відродженого українського народа чеські команданти зайшли так далеко, що повезли ваґони зброї Полякам, аби не дати її українцям для оборони перед мадярами.**

А тепер питання: **чому німецький уряд не став в обороні безперечного права Карпатської України** на вільне, незалежне життя? Аджеж одного слова вистарчилоб з Берліна, і мадяри, підігнувши хвости, вернулисяб у Будапешт! Чи не жаль німцям, як наших братів мадяри вішають, розстрілюють, винищують наших найліпших людей?

Хто так думає чи говорить, той забуває, що **міжнародня політика „не знає сентиментів".** В міжнародній політиці рішає лише **інтерес** і вигода **свого народа,** а все інше **не має** значіння. В добі великої французької революції молодий французький ґенерал Наполеон Бонапарте прийшов у північну Італію. Ціла італійська нація учинила у себе революцію проти монархів і шляхти і завела республиканський устрій як у Франції. Проголосила демократичну республику також Венеція. Але республикаський ґенерал Бонапарте не завагався в мировому договорі в Кампо-Форміо 1792 р. віддати Венецію її лютим ворогам — австрійцям. Видача Венеції не була на шкоду інтересам французької держави, як їх розумів Бонапарте. На жаль, дехто з українців „прихильність" чи „неприхильність'' тої чи іншої держави до української справи трактує **чуттево,** сентиментально. Ще Наполеон казав, що **в політиці він не знає слів — „любити" або „не любити".** Чи „любить" нас Гітлер, Чемберлейн, Даладіє, Мусоліні, чи може вони нас „ненавидять"? **Ні те, ні друге.** Ці держави можуть нам помагати або нам шкодити, але не з чуттевих мотивів, а тільки з свого державного інтересу. Абсурд, коли хто каже, що німці „від віку'' тільки й думають, щоб українців винищити і нашу землю заселити своїми кольоністами. Подвійний абсурд, коли хто каже, що Німеччина тільки про те й мріє, щоб нас визволити („вуйко"). Скаже хто-небудь: а чому це німці пустили мадярів на Карпатську Україну! Чом не взяли нас під свою охорону, як словаків? Відповідь: очевидно ця політика виходить з німецького державного інтересу. А цей інтерес міг бути такий: Німеччина не сама рішає в політиці Середньої Европи. Вона має союзницю Італію. Ми бачимо, що від весни 1938 р. Берлінський кінець „Осі Берлін—Рим" надзвичайно збільшується. До Німеччини прилучено Австрію, Судетські землі, Чехію, та й Словаччину фактично творить майже німецьку провінцію. Теперішня Німеччина має в собі більше як 90 міліонів людей. Італія, що піддержувала ці домагання Німеччини, не дістала нічого. Мусоліні мусить боятися великого зросту німецької потуги. Він хотів би вдержати при собі Мадярщину та Польщу, бо це Італія хоче теж грати ролю в европейській політиці. Чіяно, італійський міністер, недавно їздив у Варшаву і очевидно там йому сказано, що передумовою приятельства Польщі з Італією буде передача Карпатської України мадярам.

Німеччини боїться Польща й Угорщина, та й сама Італія тепер утроє слабша від Німеччини. В листопаді 1938 р. німці могли обстоювати Карпатську Україну, що розділяє Польщу й Угорщину. Тепер, коли Німеччина має в своїх руках Чехію і Словаччину, цей „коридор" на Карпатах для Німеччини не має значіння, бо в разі конфлікту, німці можуть взяти Польщу й Угорщину під удар з кількох боків.

Тому зроблено приємність Мусолінієві Карпатською Україною!

Ще й інші причини повели Німеччину до визнання „права'' мадярів на Карпатську Україну. Після насичення берлінського кінця „осі" приходить на черґу Рим. Буде, очевидно, поставлений „рахунок" Франції. Оскільки з цього може виникнути воєнний конфлікт, то Німеччина має великий інтерес у тім, щоб Польща й Мадярщина були невтральні або й помагали Німеччині та Італії проти Франції. А тим часом існування Карпатської України стояло поперек горла не тільки Угорщині й Польщі, але не в меншій мірі також Сталінові. Німеччина й Італія також заінтересовані, щоб Сталінова держава була осторонь від боротьби на заході Европи. Ліквідацією Карпатської України робиться „подарунок" також Сталінові. Не дарма це „німецька політично-дипльоматична кореспонденція" після вступу мадярського війська на К. Україну проголосила, що Німеччина не має ніяких плянів на сході Европи і що тепер **„розвій іде в іншім напрямі".**

Приклад боротьби і безмежних страждань українського народа та останнього зриву Карпатської України показує, що не досить нам **самим внутрішніх сил** на те, щоб вибороти незалежність. Звісно, без своєї внутрішньої свідомости й орґанізації не можна навіть готової держави обоеронити. **Але для здобуття самостійности** мало тільки своєї власної сили, треба, як писав відомий польський політик Леон Васілевскі, також **„щасливої міжнародньої конюнктури".** Такі щасливі обставини для нас ще не настали. Світ занятий своїми клопотами і для нього українська справа тепер не має покищо такого інтересу, щоб її видвигати у цілій її ширині.

І. К.

СТАЛОСЯ...

(З мого римського щоденника).

17. березня 1939 року.

Три дні важких сумнівів... Три дні суперечних звісток, що рвали нерви на клоччя. Але тепер вже нема сумнівів: Карпатську Україну віддано на поталу мадярській захланності та русинському запроданству. Президент Республіки Карпатської України вже на вигнанні, з членами свойого уряду...

Блискуча, світла **героїчна** сторінка з відродження Карпатської України вже перегорнена. Розпочинається новий період страдництва і мовчазного, повільного, але постійного й нестриманого визрівання тих дзернят української духовости, що їх щедро й глибоко розсівалося протягом небагатьох, але предовгих, місяців. Ніхто того визрівання не стримає! Ніхто йому не перешкодить, і — прийде час, — вони дадуть великі й багаті жнива...

Над українською нацією доконано нового страшного насильства. Потоптано знову всі блискучі й привабливі кличі „самовизначення народів", ніби визначені в Мінхені, і на їх місце поставлено принцип голої сили. Нема ніякої потреби при цьому ані битися руками об поли, ані заклинати громи небесні на ґвалтовників. **Треба ростити власну силу.** А сила ніколи ще не зростала в гістериці, але тільки в спокійному самоопанованні, та в мовчазній рішучості продовжувати працю для осягнення визначеної нам Богом, і принятої нам від Нього святої мети.

Маленька Карпатська Україна, кровю тих своїх героїв, що в Перечині відновили національне причастя Крут, виявила яскраво перед цілим світом не тільки справжні національні ідеали цеї маленької закутини української землі, оганьбленої зрадництвом ріжних Бродіїв та Фенциків, але й непереможну силу тієї великої ідеї Українського Соборництва, що пігнала тисячки карпатських юнаків на зустріч героїчній смерті. Алеж ця сама велика ідея — в обличчі героїчної боротьби й смерти, карпатських звитяжців — наказує й нам не віддаватися розпачі й не підупадати на дусі: світлий період життя Карпатської України, що йде від жовтня 1938 року до березня 1939 року — це тільки блискучий **момент** в житті цілої Української Нації, яка, маючи перед собою велику мету, знає, що до великої мети шляхти не вкстелені рожами, але гострим камінням. Не всім, може бути, подобається ходити по гострому камінню, — багацько з наших земляків, виплеканих по спокійних і затишних українських хуторах, волілиб мати під ногами рівний і догідний асфальт великих західньо - европейських міст, або навіть мягкий порох колишніх сільських доріг. Таба! Вони — не для них! Живемо в такі часи, коли асфальтом ідуть сильні цього світу, а слабі мусять — або бристи, мов підяремні воли під- ударами погоничів, вязким болотом, що в нього перетворила політична негода порох наших сільських та хуторянських доріг, — або шукати простору й повітря на височостях Національної Свободи, що до неї ведуть тільки незручні, круті, камянисті стежки. Або болото рабства, або — гірське повітря свободи!

І якщо незвичайно активна й солідарна участь цілого українського соборництва в житті й долі Карпатської України запалила вогонь національної віри та посіяла дзерна надії в велике будуче цілої української нації в серцях карпатських земляків, то і в серцях цілого українського загалу, світлий період відродження й державного будівництва Карпатської України, розпалив ще дужче жадобу за свіжим повітрям незайманих лісистих гір.

Хочемо свободи! Прагнемо національної незалежности! Ненавидимо займанців! Але опановуймо власні почуття і скеровуймо ту енерґію, що марно виливається в скаргах і жалях, на ще завзятішу орґанізаційну роботу, на ще більш палке й запальне апостольство української визвольної ідеї.

Щоб — коли знову прийде така нагода, яка винесла була на гору справу Карпатської України — ми всі були готові! А така нагода може прийти навіть в скорому часі. І чіпатиме вона далеко ширші українські території. Але ми ще не знаємо — коли й які саме, Тому — працюймо **повсюди,** мобілізуймо український нарід на **всіх** територіях, і будьмо — завжди готові!

Евген Онацький, (Рим).

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(47)

Девлет-Ґірей прикликав Атанасія Нагого, повідомив його про зізнання Алай-Кази, про підмови зі сторони московського царя, але самому царю про це не писав. Так минав час, Кудеяр поневолі мусів дожидати кінця справи. Вкінці не виглядівши Акмамбета, рішили кінчити важну справу про заговір на життя хана в курильтаю або ханській раді.

В диванній салі в палаті зібрались всі достойники кримського юрта, тихо ступаючи по розкішних перських килимах тонкими підошвами своїх сапянових черевиків. Одіті в святочні золоті халати, засіли вони, підігнувши ноги, на низеньких, широких канапах. Хан сидів на підвищенні, побіч нього пояснитель мудрости, муфті, з книгою корана в руці, а з ним імани і улеми.

Прикликали Кудеяра. Він розповів досить плавно по татарськи, хоч декуди запинюючись, цілу подію, яким способом попав в неволю до Акмамбета і як йому допоміг Бог викрити заговір на життя хана.

Кримські вельможі гляділи зпід лоба; духовним не подобалося, що ґявр говорить так сміло в курультаю, але хап високопарними словами вихвалив заслуги Кудеяра і назвав його перед всіми своїм приятелем.

Кудеярові веліли вийти. Привели злочинців. Алтин-Ягази припав до землі і заревів. Алай-Кази призивав Бога і Магомеда на свідків своєї невинности. Інші заговірники: Батир-мурза, Секирмурза, Ярлик-мурза і деякі двірські урядники благали о помилування і складали всю вину на Москву. Їх вивели. Рада зачала радити. Муфті, вказував на місця з кораа, представляв вагу злочину. Ухвалено всіх передати на кару смерти. Алай-Казі вчислили в його спеціяльну вину ще й заперечування та виказування своєї невинности; йому визначили страшну кару: вирізати жолудок і вложити на голову; Алтин-Ягази і іншим засудили відрубати голови і втромити на кілля. Засуд був відчитаний за дверми салі Каді-аскером і на другий день — виконаний.

Але в салі піднялися крики проти Москви.

— Ми покарали злочин, — говорив муфті — але не головних злочинців; отці були лише сліпим оружям, а ціла інтриґа невірного московського царя і його дорадників. О, правовірні! добувайте мечі з піхви, вихром злетіть задля мести, пустіть стріли ваші по невірній землі немов град вибиваючий ниви. Там корінь лиха, хай там довершиться суд божий. О, правовірні! Доки нам терпіти наругу нашої віри і ганьби нашого славного племени? Абож не знаєте, що там, де перше були мечети, де прославлялося імя нашого славного пророка — нині поставлені христіянські капища з ідолами? Багато людей нашої віри і нашого роду перейшло на христіянське ідолопоклоньство. Чи не знаєте, що те все роблять ті, котрих предки були рабами наших предків?

— Чи то так давно, — кричали другі — як прокляті москвитини задумали іти походом на наш край, щоби закріпостити нас так само, як це зробили з нашими братами?

— Або й навіть цей ґявр, — замітив один мурза — величаний спаситель нашого найяснішого хана, чи він може не належав до тих, що ішли в похід проти нас.

— Його взяли в полон як шпигуна а не вояка.

— Він каже, що не був шпигуном — сказав хан, — і тебе при тім не було, як його полонили тож і годі тобі про це говорити.

— Найясніший хане, — відповів мурза — це говорить про себе раб, а ти віриш рабові.

(Далі буде).

З ДНЯ

„БУТИ СОБОЮ".

Французький педагог Ернест Дімне говорить у своїй книжці „Ди арт оф тінкінг" (Штука думання), що кількалітня дитина нераз зробить розумнішу заввагу на якусь річ, ніж дорослий чоловік. А це тому, говорить Дімне, що дитина є вільна від усяких вкорінених пересудів, у той час коли доросла людина є дуже часто під впливом якоїсь іншої індивідуальности.

Будучи вільною від тих пересудів дитина приходить до розумних і льогічних висновків. Зате дорослий чоловік, що начитавшися десь передтим якихось інших мудрощів й засвоївши собі безкритично певні чужі засади, не може прийти до тих льогічних висновків; бо ті засади перешкоджають свобідному льогічному думанню.

ВЗОРУВАННЯ НА ІНШИХ.

Величезна більшість людей вже від раннього віку старається взорувати себе — свій характер і свої прекмети, — на якімсь ідеалі, взятім чи то з дійсного життя, чи з книжки. Поринувши думками в нашу ранню молодість ми пригадаємо собі, що й ми захоплювались якимись блискучими характерами і старались присвоїти собі їх прикмети, або вмовити в себе, що ті прикмети у нас вже є.

Відповідно до того ми наломлювали свою поведінку, засвоювали собі певні засади і погляди на світ, а нераз старались і свій зверхній вигляд уподібнити до тих своїх ідеальних моделів.

„НАПОЛЕОНИ".

Нічого в тім лихого нема. Добре, коли хлопчина вибере собі як взірець якусь велику постать і старається уподобити себе до неї, та набрати її прикмет. Та в тому міститься також і небезпека. Бо нераз наслідувачі аж так захоплюються тою ролею, що занадто зачинають вірити у свої „знамениті" прикмети і то навіть тоді, коли тих „знаменитих" прикмет у них зовсім нема.

Коли хтось, наприклад, уявив собі нерозсудно, що він є поетом, то він, на взір якогось свойого вибраного-поета пічне уподібнювати своє власне обличчя, натягати подібну одежу, чи присвоювати собі його манери. Те саме з музиками, різьбарами. Те саме з політиками, генералами. Не один чоловік уроїть собі, що він Бісмарк, Кавур, Наполеон, або Мусоліні, Гітлер, чи хто інший.

КЛОПІТ.

Нічого злого не булоб в тім, якби хтось, уявивши собі, що він є, наприклад Наполеон, взявся до вивчування військової штуки з такою докладністю, яка ціхувала Наполеона. Бо колиб він і ніколи не осягнув тих успіхів, що Наполеон, то на тім зискав би на стільки, що всеж таки вивчив би військове діло; а хто зна, чи не пізнавши його гаразд не вилічився б з цього хворобливого бажання бути „Наполеоном". Також не дуже шкодилоб, як би хтось, що бажає уподібнити себе, скажім до Гітлера, зачав від того, щоб почав жити так скромно, як цей німецький диктатор...

Але клопіт починається тоді, коли хтось свою „Наполеонську подібність" зачинає від зачіски волосся, чи вказування рукою на своє чоло підкреслюючи тим свою „мудрість", чи закладанням рук назад. Таке наслідування викликує комізм.

ФІЛІСТРИ.

Таке немудре наслідування на довшу мету виховує філістрів, людей без духового змісту, позерів, людей з надутою міною, які думають, що величність людини міститься в його зверхній формі, а не в духовім та інтелектуальнім змісті. Принявши таку напушисту форму, вони де далі прибирають також напушисту поведінку, спосіб говорення, думання...

Вони перестають бути собою, а відграють ролю когось, кого вони замолоду вибрали собі ідеалом. Та штучна роля так пересякне їх істотою, що витворить з неї своєрідну, покручену просяклу наскрізь позою і фальшом, індивідуальність. Вони тоді тратять навіть природний розсудок і льогіку, а на цілий світ починають дивитись очима тої своєї другої індивідуальности.

Зрозуміло, що серед таких відносин їх льогіка дуже часто зашпортується і вони не можуть прийти до здорового висновку. Серед таких обставин дитина, як говорив Дімне, далеко скорше прийде до розумного висновку, ніж дорослий чоловік.

"BE YOURSELF"

Американці мають на ці явища дуже оздоровлюючу приговірку: "Be Yourself"; себто: „Будь собою". Коли хтось починає говорити щось таке, що яскраво випливає не з його власної, тільки з штучно принятої індивідуальности, зараз щирий американець скаже "Be Yourself". Чуючи цю заввагу на кожному кроці жертва позерства нераз вилікується з цього штучного удавання. А вилічившись вона почуе на серці велику полекшу. Бо воно приємно бути самим собою, а не штучним витвором своєї уяви.

Колиж людина не вилікується з цього, то вона є внутрі терпка і терпкою є у відношенні до інших. Вона боїться скинути з себе цю маску, мабуть тє підсвідоме переконання, що її дійсна, правдива індивідуальність, це щось таке, чого треба стидатись.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. С., Брістол, Конн. — Жертва $40, переслана через Обєднання на народні цілі, походить від Жіночого Клюбу в Брістол, Конн.

Вунсакет, Р. Ай. — Союз Українок ім. Ольги Кобилянської, від. 29 у Вунсакет дав концерт в память Ольги Басараб у галі Блекстон, а панахиду відправив о. Д. Лещишин.

Роксбурі, Масс. — Витинок з часопису про статтю Пола Роса є надірваний. Другий буде передрукований.

Надсилаючим вірші: — Коли не появляються друком, то видно, що є в віршах такі недомагання щодо мови, риму і ритму, що годі містити. Часами дві строфи псують цілий вірш. І на те треба звертати увагу.

ТРЕБА ЗАРАЗ ВИСЛАТИ ДОПОМОГУ РАНЕНИМ СІЧОВИКАМ І ТИМ, ЩО ЗМУШЕНІ БУЛИ УСТУПИТИ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ І ЗНАЙШЛИСЯ В ЧУЖИХ КРАЯХ БЕЗ УСЯКИХ ЗАСОБІВ ДО ЖИТТЯ.

НАРІД ЗАКАРПАТТЯ ЗЛОЖИВ І ДАЛІ СКЛАДАЄ ВЕЛИЧЕЗНІ ЖЕРТВИ КРОВИ І МАЙНА ДЛЯ НАШОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ ІДЕЇ. ТА МИ З АМЕРИКИ МОЖЕМО ПОРАТУВАТИ І ПІДДЕРЖАТИ ПОТЕРПІВШИХ І ТИХ, ЩО БОРЯТЬСЯ ГОЛОВНО МАТЕРІЯЛЬНОЮ ДОПОМОГОЮ, ДОПОМАГАЮЧИ ТАКИМ ЧИНОМ НАЙКРАЩИМ ЗПОМІЖ НАС.

НЕ ЖДІМ НА НІЯКІ ДАЛЬШІ ПОКЛИКИ. ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ Є ВЖЕ У КРАЙНІЙ ПОТРЕБІ Й В РОЗПУЧЛИВОМУ ПОЛОЖЕННІ. ТОМУ БЕРІМСЯ НЕГАЙНО У ВСІХ МІСЦЕВОСТЯХ ДО ОРГАНІЗУВАННЯ ДОПОМОГИ.

НЕ МОЖНА ВТРАТИТИ НІ ХВИЛІ ЧАСУ. ЖЕРТВИ ТРЕБА СКЛАДАТИ ЗАРАЗ І ЗАРАЗ ВИСИЛАТИ, БО НА НИХ ЖДУТЬ РАНЕНІ Й БЕЗДОМНІ. ЗБІРКИ ДЛЯ ПОТРЕБУЮЧИХ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ ЧЕРЕЗ:

„OBYEDNANYE"
P. O. Box 122. Church Street Annex, New York, N. Y.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Жертви Закарпаття.

І вірити не хочеться, що наша маленька держава, Карпатська Україна, перестала жити своїм життям. Мадярська дич, на спілку з поляками, позбавила українців їхньої свободи навіть на тім малім клаптику української землі.

Наш нарід, деб він не жив, оповився смутком. Багато українців ще нині не можуть поборотти свого болю і плачуть ревними сльозами на згадку про Карпатську Україну, що не стало тої пишної цвітки, що так гарно почалась розвивати.

Не вдержалась наша Карпатська Україна, бо не мала достаточно сили. Чехи, що то всюди говорять про „братерство словян", у тій боротьбі з мадярами не лиш, що не дали українцям змоги узброїтись якслід, але ще опісля повернули своє військо проти карпатських січовиків. Та це не врятувало їх самих. Німецький наїзник захопив їх. А в тім змаганні ні один чеський вояк не вистрілив в обороні свого краю. Немов труси вони піддались. Видно чехи такі „відважні" супроти слабших. Але супроти сильних корятьсє немов раби.

Зате наш нарід показався геройським. Хоч не мав часу мілітарно приготовитись й ворогів мав далеко чисельніших, то проте зробив лицарський рух, що на вічні віки запевнив йому за те славу. А наші карпатські січовики доказали на цілий світ, що люблять свій край понадусе, навіть понад життя. У них відозвалось старе козацьке лицарство.

Наша місцева українська громада добре оцінює цей героїзм карпатських січовиків. Порадившись зо своїм священником о. В. Каськовим, вони рішились відправити панахиду за тих, що полягли в боротьбі за волю. Ця панахида відбулась 26 березня ц. р. і в часі неї о. Каськів виголосив відповідну проповідь, в якій возславив геройство карпатських січовиків. Отець парох говорив, що хоч наших січових лицарів перемагають вороги, то проте ми не сміємо припиняти дальшої боротьби за нашу волю, волю цілого українськсього народу. Накінець отець парох попросив приявних зложити жертви на тих, що потерпіли на Карпатській Україні. Люди зложили $20.

Н. Давискиба.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вислано протест.

Йдучи за покликом „Обєднання" 204-тий відділ У. Н. С. вислав порученою почтою листа до секретаря стейту Кордела Гола, в якім запротестовано проти грубого насильства Мадярщини, яка без ніяких правних основ напала на Карпатську Україну і в жорстокий спосіб підчинила її собі. В протесті говориться, що американський уряд, висловлюючи своє негодування з приводу захоплення Чехії німцями, не повинен пропускати також напятнування мадярів. Бо мадярське захоплення куди жорстокіше від німецького.

М. Близнак, секр.

В царстві Сталіна.

— Чому вам, товаришу, так смакує ця чоколяда?

— Бо має смак мила, за котрим від року зітхаю, бо не можу ніде його дістати.

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Вистава штуки „Данилишин й Білас".

Старанням 28. від. ОДВУ ім. Біласа й Данилишина, в річницю його існування, відограно в неділю 26. березня в салі укр. прав. церкви штуку „Данилишин й Білас" (Васкана). Саля була заповнена. Прийшли також члени інших місцевих відділів ОДВУ і МУН з своїми урядниками. Хоч і не довго підготовлялися аматори до цеї штуки, та завдяки умілій режисерії о. С. Мусійчука, вийшла вона гарно і не одному витиснула сльозу з очей. Тому й годиться згадати аматорів, що виступали: Ролю Данилишина грав голова відділу М. Оленич, ролю Біласа — С. Сильчак, Березинського — С. Заміщак-Платок, Журавінського — М. Крайовий, гостя-провідника — Т. Сенедяк, священика — Л. Сенчишак, Галю — панна Оля, а Матір пані М. Мусійчук, суддю — Т. Кольонський, оборонця — М. Лопушанський, прокуратора — Р. Брчик, шпіона — М. Кравець, також і менші ролі вийшли бездоганно. Їх грали: А. і Н. Пашович, Б. і М. Кіхтан, І. Ванчук, В. Пусь, В. Гула. Вся наша націоналістична громада була зо штуки вдоволена. Неоден недовірок, що досі не розумів і не хотів розуміти геройства та пожертв Борців-Націоналістів, буде тепер думати інакше. Аматорам щире признання за їх труд і працю.

Тому, що це була річниця відділу ОДВУ ч. 28. о. С. Мусійчук виголосив ще святочну промову. Ювилей відділу відкрив і закінчив хор „Бандурист".

Чистого приходу було понад $30, які підуть на визвольну акцію.

Гість.

ВПЛИВ ПРОПОВІДИ

Джан Навмо (показаний в круглім образку вгорі), втікаючи по збройнім нападі перед поліцією, втік до чужого мешкання й звідти загрозив поліції стрілянною, заслонюючися при тому як щитом жильцями мешкання. Священник Квин (в образку вдолині) пішов по драбині до вікна того мешкання й намовив Навма здатися поліції.

М. Качмарська.

Страсти

(Уривок споминів).

...Вже добре сполудня доїжджаємо до німецької кольонії, віддаленої на 7 верст від Затиша, залізничої стації, де були розташовані деякі частини нашої бриґади. Хоча від стації до осідку бриґади, до Берґдорфу ще 25 верств, то ця віддаль видається дрібною в порівнянні з трьохденною мандрівкою степами з Роздільної. Всі лиха і небезпека вже позаду нами. Солтис заходиться коло приготування підводи для нас, а ми гостимося у його хаті хлібом-сіллю та слухаємо новин про повстання „галічан" проти большевиків і оповідаємо свої пригоди.

Дорогою на Затиша їде бричкою харчовий старшина нашої бриґади. На бричці одно вільне місце і по короткій нараді їду на стацію, щоб звідтам повідомити телефонічно команду бриґади про наш поворот з Одеси щасливий, хоча довкола припізнений та просити про висилку підводи по нас.

Смеркається. Здалека вже значаться сталевим блиском залізничі рейки та їх мусимо їздою перетяти. Та бач — нова перешкода. Шляхом від Одеси залізною черепахою сунє бронепотяг і висилає залізних звідунів — гарматні стрільна на мабуть збунтовану стаційну команду. Тепер уже шляху не переїдеш, треба ходою добристи до стації. А там рух — хвилювання. На щоглі вивішено червоний прапор, хоч ще на кілька хвилин передтим грався зі степовим вітром жовто-блакитний. Це хитрунство є вимогою моменту, для оборони слабшого перед силою. Стаційний телефон занятий розмовою між командою стації та командою бриґади. Рівночасно ідуть переговори із залогою бронепоїзду. По часі бронепоїзд завертає у поворотну дорогу на Одесу. Тоді й я можу порозумітися з командою бриґади і повідомити її, що ось ми вертаємося з Одеси у повнім складі. З розмови довідуюся, що про висилку підводи на стацію по нас не може бути і мови, бо на другий ранок виїздить бриґада з Берґдорфу на фронт.

Виходжу зі стаційного будинку і міркую, що мені робити, як за ніч відбути дорогу до бриґади без підводи? А ще я сама, від товаришів подорожі відбилася — навіть не знаю, що з ними. Повинні вже тут бути.

Нічка окутує своїм серпанком усе довкола і кидає довгі тіні. Та під впливом легенького степового вітру проходить має схвилювання і находить холодна застанова. Дорогу до бриґади мушу через ніч відбути. Розглядаюся. Праворуч темною смугою значиться валка возів. Довідуюся, що це бриґадна харчева валка, яка вночі ще має доїхати до Берґдорфу. Находжу для себе місце на возі. Вже не хвилююся від новини, що в останній хвилині бриґадне командування наказало валці зупинитися до дальших приказів в с. Василіві, віддаленім від Берґдорфу на 6 верстов. Ту дорогу перейду пішком.

Виїздимо у степ. Небо засіялося міліонами зірок та не лиш небо. Довкола, куди оком глянь засіявся степ зорями. Там гурт зірок, далі самітна, а ліворуч зісунувся на степовий шлях небесний молочний шлях і лискучою ходою м... рить степ. Діється довкола щось таке, про що не знаю і чого не розумію. Візник теж не знає, що воно таке. Надїздить комендант валки і пояснює, що ось степом вертаються люди з горіючими свічами з церкви, зі Страстей Господніх. Це бо Страстний Четвер і ціла Україна роїться в цей вечір зірками свіч. А цей молочний шлях це певне кінота от. Шепаровича, що під ослоною страстної містерії скриває свій похід проти большевицького бронепоїзду.

По півночі доїздимо до села Василіва. Валка залишається ночувати, а я збираюся в дорогу до Берґдорфу. Зі мною вибирається стрілець, який у Берґдорфі залишив свої речі.

Минаємо село і виходимо у степ. Ясне сяйво місяця сріблить цілий степ і нашу дорогу. Гай, степ батько — а ніч мати! По якімсь часі чуємо довкола гомін голосів — скрип возів. Большевики це? повстанці чи галицькі частини? Наслухуємо — тиша. Це лиш сам степ-батько заговорив. Може розказує про страсти минулого або майбутнього, а може нашіптує нову легенду про світлий великий День. Та перевтома убиває чар степової казки і ми радіємо, коли перед нами майоріє село.

Та це ще не Берґдорф, до нього ще 13 верстов дороги. До ясного ранку міряємо степову дорогу і вже за дня приходимо до Берґдорфу. Тут сніданок і підводами дорога до Бірзулі. А там у самий Великдень вантажимося у ваґони, щоб на час доїхати на страсти Галицької Армії.

ВЕЛИКОДНІ БОГОСЛУЖЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ відбудуться в такім порядку:

БОСТОН, МАСС.

в ЦЕРКВІ СВ. АРХИСТР. МИХАЇЛА, Charles at Mt. Vernon St., West End Boston, недалеко Charles Station і Служба Божа в год. 12. вночі з суботи на неділю. Свячення пасок у суботу рано; хто ще не подав своєї адреси, то просимо телефонуйте: Capital 7036.

ТАВТОН, МАСС.

в ЦЕРКВІ СВ. АП. ПЕТРА Й ПАВЛА, 14 Maple Ave., Taunton, Mass. Резурекція і Служба Божа в год. 8. рано в неділю. Свячення пасок у суботу пополудні.

о. Іван Г. Бойко і Комітет.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОВЕЙ, Н. ДЖ. З причини великодної суботи збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться не 8. квітня, а в суботу, 15. квітня, в год. 8. ввечір, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прибути на означений час. Довгуючих напоминається, щоби прийшли і вирівняли свій довг, бо каса не може дальше покривати довгів. Тож прошу платити точно на зборах, не в касієра, як досі, бо секретар не може провадити такого діловодства, а потім контрольори не можуть якслід порахувати. Прошу зрозуміти діло і не робити труду урядникам в рахунку. — І. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ., К. Й. Місячні і квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 367., відбудуться в суботу, 8. квітня, в год. 8. вечором. Проситься всіх членів явитися на цих зборах, бо буде справоздання фінансове за перший квартал. Напоминається довгуючих членів сповнити свої залеглости хотяй частинно, бо в противнім разі будуть суспендовані. — К. Дідух, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS HOPE FOR INDEPENDENCE ASSERTS ZAHORUKO

The people of Ukraine still have dreams and hopes that some day they will again be free and have an organized country for themselves such as they once had about 100 years ago. So declared John Zahoruko of 495 Shelburne road, who came to the United States in 1913 from Zbaraz, a city in the southeastern part of Poland, not far from the Russian boundary line.

Zahoruko, who is the proprietor of the American Window Cleaning Company, says he is proud of his native country, which is now subdivided and controlled by at least four larger countries. Although a citizen of the United States for the last nine years, he is watching with interest the activities of Adolf Hitler, who has recently seized and made a part of Germany several important portions of central Europe, including Czecho-Slovakia and the seaport of Memel, the latter taken from Lithuania.

Asked if he believed Hitler would push farther to the east, absorbing Rumania and then on for additional gains, Zahoruko "Only Hitler himself knows what he will do next."

Sought Independence After War.

Zahoruko explained that before the World War when he lived in Zbaraz before he came to the United States at the age of 18, he was in reality a subject of Austria that is, Austria controlled the section of Ukraine in which he lived. After the war, attempts were made by the Ukrainians to rule their own country again. However, it finally became the object of claim by various countris and by international treaty Russia was given the major part, Poland took a big share, and then other parts went to Rumania and Hungary.

Poland was given some of the northwest portion, including the town of Zbaraz. Mrs. Zahoruko who is also a native of Zbaraz, came to the United States in 1920, and was married to Zahoruko in 1921. She was under the rule of Poland before immigrating here.

The Ukrainians, their land divided and torn to pieces these many years by invading and aggressor countries, still cling to the belief that some day they will again be united. There are approximately 45,000,000 people in the territory which was once Ukraine, Zahoruko said.

Will Fight If Necessary

"If another revolution ever comes, I thing the people of Ukraine will fight for their independence. A few days ago Hungary acquired new territory absorbing what was known as Carpatho-Ukraine. Hungary seemed to have the approval of Hitler in this conquest," Zahoruko said.

Mr. and Mrs. Zahoruko have prospered in the business conducted in Burlington since their arrival here. They live in and own a comfortable well-furnished house at 495 Shelburne road.

Do they plan to return to Ukraine?

"No, we like this country. If we ever did go back, it would be only for a visit. Just now, during these troubled times, it might be dangerous to return," Zahoruko smiled.

In 1913, he came from Zbaraz to Haverhill, Mass., where he joined his brother, Alex. He was employed there for six years until he moved to Boston in 1919. Four years later, in 1923, he came to Burlington with his wife.

(Burlington Free Press, March 27, 1939)

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О.

Організаційні збори відділів.

Дня 28. березня ц. р. відбулись збори всіх відділів У. Н. Союзу. Гром. Д. Шмаґала, з 102 відділу заявив, що п. Малицький, головний контрольор У. Н. С. є хорий і не буде присутний на зборах. Головна радна пані Палівода заявила, що також не чується добре і не буде переводити зборами. Тоді п. Шмаґала покликав на секретарів Миколу Буська, секр. 102 від. і Г. Степаника, члена 336 від. Предсідник зборів, п. Шмаґала, заявив, що орґанізатор п. В. Загаєвич пояснить, деякі справи, що торкаються нашої орґанізації і добра наших членів.

Наперед він прочитав відділи і скільки є членів з кожного відділу. З відділу 15 не було нікого, з 102 було 27 членів, з 112 — 16, з 251 — 7, з 260 — 3, з 291 — 4, з 334 — 4, з 336 — 7, з 358 — 3, з 364 — 8. Разом всіх було присутніх 79 членів. Дальше п. Загаєвич заявив, що буде говорити на тему користи У. Н. Союзу, яку дістають його члени. Бесідник говорив, що Союз стоїть на найкращих підставах від усіх інших чужинецьких орґанізацій цього роду. Він має $155% покриття на свої грамоти. Бесідник закликав приявних, щоб вступали до своєї орґанізації, яка, як було виказано, є одною з найкращих. Пощож тоді вступати до чужинецьких, коли є своя орґанізація такої високої вартости. Проте багато ще наших людей волілиб належати до чужих інституцій. Наші люди приблизно платять сто міліонів долярів річно чужим асекураційним компаніям. А лише маленьку частинку з того вони платять до своїх орґанізацій.

Після того приявні ставили запити бесідникові, на що він давав вичерпуючі відповіді. Всі були зтого задоволені. При кінці п. Д. Шмаґала, предсідник зборів, подякував бесідникові і приявним і закликав від себе усіх українців, щоб вступали до У. Н. Союзу, а також вписували туди своїх дітей.

Микола Бусько, Гр. Степанек, секретарі зборів.

Досвідчена.

— Можеб ви мені, отче, дали негайно шлюб, бо мій наречений умирає в лічниці.

— Алеж це не можна!

— Чому не можна? Я вже кілька разів так робила...

АРТИСТИЧНИЙ ЛЮБИМЕЦЬ

Віктор Анджереїм дістав першу нагороду від одного клюпячого клюбу за найбільше „артистичного" любимця. Є це баран, що вміє „грати" на устній гармонії.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На поміч жертвам Карпатської України.

Пані Антонія Кирчів, Марія Кирчів і Олена Кирчів переслали через Обєднання по $10, разом $30, на поміч жертвам Карпатської України. Заразом згадані пані зазначують, що в порівнянні з тим великим геройством і тими великими терпіннями, що мали місце в біжучих днях на Карпатській Україні та їх жертва є дуже маленька. Вони бажалиб дати більшу поміч. Панна Марія Кирчів і Олена Кирчів це доньки бл. п. Кости Кирчова, відомого українського діяча і колишнього предсідника У. Н. Союзу. Вони рожені вже в Америці. Складаючи ці жертви вони заявили, що хочуть продовжувати традицію жертвенности по своїм батькові.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На інвалідів.

Українська Стрілецька Громада переслала через Обєднання $75 на українських інвалідів у Львові. Ці гроші прийшли з розпродажі календарів „Український Інвалід".

І. Ю. Баранюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Одним з найбільш болючих ударів, які приходилось перенести українському народові на протязі століть — є трагедія Карпатської України. Геройство січовиків Карпатської України зворушило до глибини серця кожного українця і українку, деб вони не жили.

Відчуваючи той взаїмний біль з причини втрати Карпатської України, члени Тов. „Зоря", від. 69. У. Н. С., зібрались на своїх квартальних зборах й ухвалили прийти з малою матеріяльною помочю тим мученикам за волю не лиш Карпатської України, але цілого українського народу. З каси Тов. ухвалено $45, з того $25 на поміч січовикам Карпатської України. До того доложили від себе члени як слідує: Л. Лепчук $2; Е. Парницький $1.50; В. Костів $1.25; по $1: І. Бойчук, В. Касік, С. Сливка; по 50 ц.: С. Малиса, Й. Забавчук, І. Єдинак, Д. Крицун, І. Бобецький (мол.), І. Дмитрів, Г. Гук, М. Ликтей, Е. Бобецький; І. Макар 25 ц.

Разом на поміч карпатським січовикам зложено $37.50, а по $10 на інвалідів У. Г. А. та Рідній Школу.

Гроші переслано через Обєднання.

ЗА УРЯД ТОВ. „ЗОРЯ":
Й. Забавчук, гол.; Д. Крицун, кас.; М. Ликтей, секр.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIAN PASTOR SCORES HUNGARIANS

Lashing the Ukraine's enemies, Rev. Fr. Waldemar Kaskiw, pastor of the Ukrainian Orthodox Holy Trinity Church, South End, at Palm Sunday services, predicted that 40,000,000 of his people soon will rise and fight for unity against their oppressors.

He assured 500 Greater Boston Ukrainians, gathered for the special services, that the nation will come into its own.

He spoke bitterly of Russian „Reds," of Poland, Rumania, and Hungary, and their treatment of Ukrainians. The whole world, he said, was a witness of the recent battle wor independence of the residents of the Carpatho Ukraine.

(The Boston Blobe, Monday, April 3, 1939.)

Добрий лікар.

Пацієнт (нарікаючи): — Я вже десять літ лікуюся у вас, пане докторе!

— Лікар (вдоволено): Бачите, і ще живете!

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

ПІТСБУРГ, ПА.

Українська Радіова Програма на Великодні Свята.

На українській радіо-годині, котрої слухаємо кожної неділі від години 2. до 2:30 попол. на стації W.H.J.B., Penn Albert Hotel, Greensburg, Pa., Хор української церковної громади св. Петра і Павла з Carnegie, Pa., відспіває кілька українських народніх і церковних мельодій. Хор під управою добр. Бориса Хоптяка. Молитва о. Маріяна Кучера, пароха карнегійської церковної громади. Слухайте і піддержуйте українську радіо-годину. Жертви проситься засилати на адресу: Nick Arseny, 854 N. Lincoln Ave., Pittsburgh, Pa.

УКРАЇНЦІ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ Й ОКОЛИЦІ.

Слухайте постійну українську народню радіо-програму в кожну ПЯТНИЦЮ.

В пятницю 7. квітня, в годині 9:30 ввечір зо стації **WCAM,** 1280 kilocycles (кілосайклів), буде перша радіо-програма заходами Комітету Української Радіо-програми у Філядельфії.

Це одна із сильніших стацій й її чути у віддалі 60 миль і більше. Крім Філядельфії й Кемден почують українські авдиції стації WCAM також українці в Честер, Фінксвил, Трентон, Рединг, Алентавн, Нортгемптон, Вилмингтон, Болтимор, Чесапік Сіті, Милвил, Бриджпорт та в інших містах.

Програму веде й контролює Комітет, що заступає українські установи й товариства міста Філядельфії.

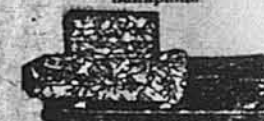
Для піддержання програми, для її поліпшення й поширення треба співпраці загалу й оголошень наших установ, товариств, бизнесменів з усіх згаданих міст.

Українська радіо-програма називається Український Голос. Писати на адресу: Ukrainian Radio Committee, 724 Poplar St., Philadelphia, Pa. Тел. Bell 3093, або Ukrainian Voice, Station WCAM, Camden, N. J.

ЗАПАХ УБИВАЄ.

Недавно у пристані в Ліверпулі вибухла пожежа на пароплаві. Один із робітників заявив капітанові, що на кораблі розходиться дивний запах. Двоє старшин пішли перевірити причину. Старшини не вернулись. За ними почали шукати і знайшли їх у низу без тями. Одного відтерли на чердаку, другий почував себе далі препогано. Виявилось, що їх приголомшив запах сира, якого вантаж їхав на кораблі. Сир, коли лежить у замкненій кімнаті занадто довго витворює газ, що може бути небезпечний для здоровля. Недавно був подібний випадок затроєння від великої скількости цукру на одному кораблі. У Парижі підчас останньої повені вода залила лвохи, де було на складі 110 тисяч бананів. Власник складу ввійшовши туди, зімлів від запаху. Він пролежав там так довго, доки не вмер. Ті, що його звідти витягали, мусіли накласти газові маски.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (76)

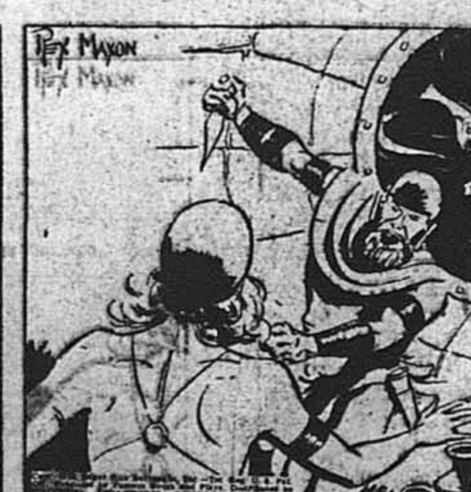
Король Герат не хотів пустити Тарзана до атарців, бо знав, що добути від них „матір усіх жемчугів" це було понад людські сили. Колиж Тарзан наставав, король згодився дати йому поміч. „Я дам тобі до помочі вояків", сказав він. „Бо ти кладеш на себе завдання, яке може виконати тільки ціла армія". Але Тарзан на це скромно відповів, що таки піде сам.

Король згодився і на це. Та коли Тарзан хотів відійти до нього підійшов Оґабі і почав благати, щоб він взяв його зо собою. В очах Оґабіго було стільки вірности й благання, що Тарзан не міг відмовитись. Крім того Оґабі в небезпечних підприємствах був помічним, а не перешкодою. Він був знаменитим ловцем, та вмів відшукувати сліди.

„Ходи", сказав по хвилі надуми Тарзан до Оґабого. Цей зрадів. Але тепер підійшов до нього Ґреґорі та сказав: „Алеж моя донька і син є там. Це мій святий обовязок зробити все, що позваляють мої сили, щоб причинитись до їх визволення". „Коли вони живі, то я їх сам визволю. А коли я не верну, то нас усіх зачисліть до мертвих", відповів Тарзан і відійшов.

В той час Гелена була ще справді жива. Та чи довго зосталось їй жити? Озвірілий Зитеб пустився до неї з ножем у руці, щоб її пробити. А тут не було куди втікати. Вона знаходилась в підземеллях цього дивного міста, щей до того в цілковитій владі Зитеба. Здавалось, що ось кінець їй прийде. „Бодай умру незбещешена", думала собі Гелена.

НАЙМЕНШІ ДЕРЕВА НА СВІТІ.

Такі дерева виплекали в Японії. Про дерева-велитні писалося вже багато, дерева-карлики майже невідомі. Один подорожник дістав у Японії скринку, поділену на три „поверхи", а в них найменші, досі виплекані дерева. Сливка в цвітті була висока всього на три цалі, мала смерічка на півтретя цаля, а бамбусове деревце всього на півтора цаля високе.